

Newsletter

KVĚTEN 2025

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Úvodní slovo

Milé kolegyně a kolegové,
milí čtenáři,

máte před sebou první číslo newsletteru Odborového svazu pracovníků knihoven (OSP). Na četné výzvy členstva i s vědomím toho, že informovanost stmeluje, se pokusíme, prozatím přemýšlíme o čtvrtletníku, přinášet nejdůležitější data z činnosti OSPK a Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS). Zároveň chceme zavést stabilní rubriky „Z historie odborů“ a „Právní okénko“, v nichž chceme přiblížit klíčové události z minulosti a vysvětlit judikaturu a frekventované právní pojmy, s nimiž se lze setkat v odborové činnosti. V neposlední řadě, jelikož OSPK brzo oslaví 35 let existence, chceme přinést i vzpomínky z minulosti v rubrice „Retro okénko“. Ad hoc bychom také rádi zařazovali krátké rozhovory s lidmi, co mají k naší práci, a nejen k ní, co říct. A samozřejmě novinky a informace z běžné činnosti našich základních odborových organizací (dále jen ZO).

Věříme, že sdílení zkušeností, rad a nápadů bude užitečné pro všechny členy OSPK.

Lubomír Novotný
předseda OSPK

Obsah

- Z aktivit OSPK
- Z aktivit našich ZO
- Rozhovor s Danou Menšíkovou
- Právní okénko
- Právní poradenství
- Z historie odborů

OSPK online

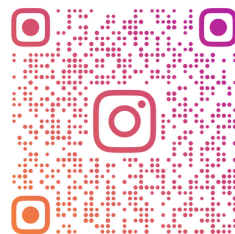
Chcete mít přístup k dokumentům a k aktuálním informacím?

Navštivte naše **webové stránky OSPK** – najdete tam vše důležité přehledně na jednom místě.

Pro lepší propojení členů a posílení komunikace jsme navíc zřídili další oficiální kanály.

Sledujte nás na našem novém facebooku, kde najdete jak **veřejnou stránku OSPK**, tak i **uzavřenou skupinu pro členy**.

Aktivní jsme také na **Instagramu OSPK**, kde sdílíme aktuální děn a vizuální obsah z odborového i knihovnického prostředí.

OSP.KCZ

Z aktivit OSPK

Dne 19. 3. 2025 sjezd OSPK, zvolení nového předsedy a výkonného výboru. Novým předsedou se stal Mgr. et Mgr. Lubomír Novotný, který od roku 2022 vede ZO OSPK ve Vědecké knihovně v Olomouci.

Dne 31. 3. 2025 mimořádná Rada ČMKOS, která se věnovala přípravě 5. sněmu ČMKOS, který se bude konat 20. 5. 2025.

Dne 9. 4. 2025 proběhlo setkání předsedy OSPK Lubomíra Novotného s náměstkyní hejtmana Olomouckého kraje s gescí pro sport, kulturu a památkovou péči Ing. Monikou Hryzbilovou. Šlo o jednání seznamovací a informativní týkající se aktivit, činnosti a cílů OSPK pro roky 2025–2029.

Dne 14. 4. 2025 se konala 33. Rada ČMKOS, k hlavním bodům jednání náležely procesní věci týkající se 5. sněmu ČMKOS, byla přednesena zpráva o hospodaření ČMKOS za rok 2024, projednán stav příprav IX. sjezdu ČMKOS, jenž se bude konat na jaře roku 2026.

Dne 12. 5. 2025 se konala 34. Rada ČMKOS, jednalo se o organizačních věcech týkajících se IX. sjezdu ČMKOS (klíče pro stanovení počtu delegátů, návrh Statutu ČMKOS pro IX. sjezd, přehled čerpání finančních prostředků přidělených jednotlivým regionálním radám OS ČMKOS, zprávy o činnostech orgánů ČMKOS apod.)

Spolupráce s vedeními ZO při řešení aktuálních otázek týkajících se odborů v Knihovně města Ostravy, Městské knihovně v Praze a Vědecké knihovně v Olomouci.

V souvislosti s požadavkem ČMKOS na dodání dat týkajících se kolektivních smluv (KS) do Informačního systému o pracovních podmínkách (IPP) připraví OSPK seznam nejčastějších benefitů v KS členských knihoven OSPK.

Odborová akademie (vzdělávací nástroj pro mladé v rámci ČMKOS), možnost účasti jednoho člena za OSPK pro rok 2026.

Zprostředkování nabídky vzdělávání pro členy ZO ze strany ČMKOS. Webináře týkající se recentních změn v oblasti

Z aktivit našich ZO

Příprava vyjednávání o kolektivních smlouvách v Knihovně města Ostravy, Městské knihovně v Praze a Vědecké knihovně v Olomouci.

Dne 9. 4. 2025 proběhlo setkání předsedy a místopředsedkyně ZO OSPK ve Vědecké knihovně v Olomouci Lubomíra Novotného a Dagmar Tiché a s náměstkyní hejtmana Olomouckého kraje s gescí pro sport, kulturu a památkovou péči Ing. Monikou Hryzbilovou.

Šlo o jednání seznamovací a informativní týkající se aktivit, činnosti ZO OSPK ve Vědecké knihovně v Olomouci od roku 2022.

Součástí debaty bylo i platové postavení zaměstnanců VKOL a možné zlepšení jejich situace v návaznosti na vyjednávání o nové kolektivní smlouvě.

.....

pracovního práva od novely zákoníku práce až po získání základních vědomostí při zakládání ZO a vedení kolektivního vyjednávání.

Analýza zákona o lobbingu, prošel třetím čtením sněmovnou a byl postoupen do Senátu ČR. Připravovaný zákon bude mít vliv na výkon činnosti OSPK.

Ministr kultury Pavel Tigrid a předsedkyně OSPK Dana Menšíková, polovina 90. let 20. st. Zdroj: Archiv OSPK.

Rozhovor s Danou Menšíkovou

Položili jsme 3 otázky bývalé, dlouholeté předsedkyni OSPK a odboráře tělem i duší

Na co vzpomínáš z období svého předsednictví OPSK nejraději? Co považuješ za svůj největší úspěch?

Tak to je na román! S OSPK jsem strávila většinu svého produktivního věku, byla jsem u jeho zrodu v těch pohnutých revolučních dobách, okamžitě jsem se stala členkou tehdy federálního výkonného výboru a zhruba po roce jsem byla zvolena jeho předsedkyní. Nikdy jsem neměla politické ambice a odbory byly tehdy obrovská možnost, jak být něco platná a trochu přispět v oné porevoluční euforii devadesátých let k tomu, aby prostě bylo líp. Zní to jako šílené klišé, ale kdo tyhle doby prožil, ví asi, o čem mluvím. Ani ve snu mě tehdy nenapadlo, že to bude fakt napořád...neboť jak se říká... jednou odborář, vždycky odborář. A že byly doby, kdy slovo odborář bylo v podstatě nadávkou!

Ale otázka zní, na co vzpomínám nejraději. Tak tedy na nepřeberná množství setkání s úžasnými lidmi, které bych asi jinak nikdy nepotkala - paní Olga Havlová, Pavel Tigrid, Pavel Dostál, přijetí na Hradě pány prezidenty Havlem a později Zemanem, setkání s předními politiky ať už předsedy vlád, ministry kultury, financí, práce atd. Všechna tato jednání byla obrovskou školou, v kladném i záporném smyslu... Bylo to setkávání s odboráři z jiných států, z jiných oborů činnosti, ale hlavně práce s lidmi, knihovníky, zaměstnanci z celé republiky, do rozdělení státu i na Slovensku. A práce pro ně. A teď už jen pár střípků... výjezdy za našimi členy do jejich knihoven, zahraniční cesty, kam jsem se jezdila učit a sbírat zkušenosti, pořádání a účast na dětských táborech pro děti našich členů, cesty a předávání finanční výpomoci do povodněmi zasažených oblastí... bože těch silných a krásných zážitků bylo tolik... stát na podiu před 80ti tisíci demonstranty proti tehdejší pravicové vládě...

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Momentka z poloviny 90. let 20. st. Na snímku tehdejší předsedkyně OSPK Dana Menšíková a ministr financí v Klausově vládě Ivan Kočárník. Zdroj: Archiv OSPK.

V čem se změnilo postavení odborů i OSPK v posledních 30 letech?

Odbory se vyvíjejí, je to živý, zranitelný, ale neúnavný nástroj, který dává lidem práce šanci brát se svá práva, pracovní i lidská.

Strašně dlouho byly odbory vnímány, jako pohrobek a dědic ROH. Z toho jsem byla vždycky na mrtvici, když i vzdělaní a inteligentní lidé občas tento názor, většinou přečtený někde v médiích, papouškovali. A je sílené, že to občas slyším i dnes. Ale to nevypovídá o práci a stylu dnešních moderních odborů. Nebo ano, vypovídá to o zášti vůči nim a o strachu z nich. Bez nich by to prostě pro mnohé manažery a politiky bylo jednodušší. A to je důkaz, že pracují dobře a že jsou potřeba. A v průběhu let dokazují, že jsou samostatné, nezávislé a pracovité a hlavně důležité. Vezměte už jen fakt, že je nikdo nefinancuje, nemají na rozdíl od politických stran od nikoho ani korunu na svou činnost. Přesto - volky nevolky - je musí i vláda a politická reprezentace brát na vědomí.

OSPK je a vždycky byl malý svaz. A nikdy nebude veliký, prostě z podstaty věci vyplývá, že knihovníků je zkrátka tolik, kolik jich je. To ale naprosto neznamena, že by byl svazem bezvýznamným.

Máme v rámci ČMKOS i jiných strukturách poměrně suverénní postavení a já věřím, že to bude ještě lepší.

.....

Máš dlouholeté zkušenosti, ať již jako předsedkyně či členka výkonného výboru (VV) OSPK. Co by měly odbory obecně v současné společenské a ekonomické situaci dělat, aby se uchovaly jako relevantní prvek při ochraně zájmů pracujících?

Být a pracovat! Držet pospolu, vnímat solidaritu, jako životní samozřejmost. Nepodléhat tlakům ani vábení politických sil, vzdělávat se, být rovnocenným a sebevědomým partnerem nebo protivníkem manažerům, vedoucím pracovníkům, ministrům a vládám.

Protože vážení... ti všichni tu dneska jsou a zítra budou jinde. Přijdou jiní ať už lepší nebo horší, ale zaměstnanci, lidé kteří slouží, pracují a vytvářejí, ti tady budou pořád. A stejně tak i jejich zástupci - odbory.

.....

Právní okénko

Každodenním chlebem v činnosti odborových organizací je řešení otázek spojených s pracovním právem a právem sociálního zabezpečení. V dnešním okénku se podíváme na zajímavý a překvapivý judikát - Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 8. 2024, sp. zn. 21 Cdo 992/2023 - dohoda o skončení pracovního poměru, bezprávná výhrůžka.

Žalovaná strana: Slovácké divadlo Uherské Hradiště

Žalující strana: dvě bývalé zaměstnankyně (herečky) pracující na základě pracovních smluv na dobu neurčitou

Věc: neplatnost dohody o rozvázání pracovního poměru - dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně

Obsah

Zaměstnavatel předložil dohodu o rozvázání pracovního poměru, jejímž důvodem měla být nadbytečnost obou žalobkyň, přičemž okolnosti předložení dohody ze strany zaměstnavatele (žalovaného) měly dle názoru žalobkyň naplňovat znaky protiprávního jednání v podobě „[...]porušení dobrých mravů záměrným vytvořením tísně a nátlaku žalovaným a z důvodu neplatnosti právního jednání s ohledem na nedostatek svobodné vůle.“, žalobkyně v tísní na dohodu přistoupily. Ex post se ovšem žalobkyně domáhaly zrušení dohody o skončení pracovního poměru.

Žalobce odmítl protiprávní jednání a naopak považoval své jednání za vstřícné, jelikož vzhledem k chystané reorganizaci existoval důvod pro výpověď z pracovního poměru pro nadbytečnost. A především žalovaný operoval s tím, že se nemohlo jednat o neplatné právní jednání, neboť dle žalovaného si obě žalobkyně byly vědomy následků svého jednání, čímž nemohlo dojít ke stavu nedostatku svobodné vůle na straně žalobkyň.

Okresní soud v Uherském Hradišti rozhodl, že obě uzavřené dohody o rozvázání pracovního poměru jsou neplatné, s tím, že shledal, že důvod skončení

pracovního poměru jsou neplatné, s tím, že shledal, že důvod skončení pracovního poměru podle § 52 písm. c) zákoníku práce, obsažený v dohodě, nebyl naplněn, jelikož žalobkyně nemohly být nadbytečné, pokud měly po skončení pracovního poměru hrát ještě v řadě inscenací a jejich reprízách, přičemž i okolnosti podpisu dohody naplňovaly znaky nátlaku, tedy byly v rozporu s dobrými mravy z pohledu § 6 odst. 1 občanského zákoníku.

Odvolací Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně potvrdil skutkové posouzení prvoinstančního soudu, ale nikoliv právní názor. „Podle odvolacího soudu bylo primárně třeba se věcí zabývat z pohledu § 587 odst. 1 občanského zákoníku. V řízení bylo zjištěno, že žalovaný přislíbil žalobkyním možnost další spolupráce a možnost účinkování nejméně v nastudovaných inscenacích podpisem dohody o rozvázání pracovního poměru a zároveň požadoval rozhodnutí po žalobkyních ihned, aniž by měly možnost si věc rozmyslet, a především se o věci poradit.

Takový postup posoudil odvolací soud jako psychický nátlak směřující k donucení žalobkyň k podpisu předmětné dohody.

Právní okénko

Odvolací soud se přiklonil i k tomu, že v projednávané věci šlo o nátlak takové intenzity, která vyloučila svobodnou vůli žalobkyň při uzavření dohody.“

Překvapení u odvolacího soudu! Nejvyšší soud (NS) přistoupil k právnímu posouzení věci jinak.

Uvedl, že : „[...] zaměstnanci byli e-mailem ze dne 19. 3. 2021 svoláni na den 26. 3. 2021 k 'uměleckým pohovorům', k nimž byl pozván také předseda odborové organizace. Zaměstnanci ani předseda odborové organizace neměli vědomí o tom, že předmětem pohovoru bude organizační změna. Hercům bylo oznámeno, že se s nimi v divadle do budoucna nepočítá, respektive, že s nimi musí být pro nadbytečnost ukončen pracovní poměr, ale že pokud dojde k ukončení pracovního poměru dohodou, pak budou mít herci možnost dohrávat role v již nazkoušených inscenacích na základě licenční smlouvy, přičemž všem byla předložena listina s rozpisem rolí, možností hraní a honorářem. [...]. Všem hercům bylo sděleno, že pokud nepodepíší dohodu o rozvázání pracovního poměru, bude jim dána výpověď, ale již bez možnosti alespoň dohrání inscenací na základě licenční smlouvy.“

Dovolací soud změnil rozsudek odvolacího soudu, a to v tom smyslu, že změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žaloby obou žalobkyň na určení neplatnosti dohod o rozvázání pracovního poměru zamítl.

.....

Právní poradenství

Pro členy odborových organizací sdružených nabízí ČMKOS bezplatné právní poradenství a právní pomoc!

S čím mohou pomoci?

- Právní poradenství v pracovním, občanském, rodinném, správním a bytovém právu
- Konzultace a rozbor konkrétních právních situací
- Vypracování dokumentů (výpovědi, smlouvy, návrhy k soudu, vklady do katastru atd.)
- Zastupování před soudem (pracovní spory, sociální zabezpečení, pojištění)

Nejčastější případy

- Pracovní podmínky, pracovní doba, odměňování, náhrady škody
- Kolektivní vyjednávání, postavení odborových organizací
- Rozvody, výživné, exekuce, vypořádání SJM
- Kupní a darovací smlouvy, reklamace
- Odškodnění pracovních úrazů
- Spory o neplatné ukončení pracovního poměru

Potřebné informace a kontakty [zde](#)

Právní okénko

Resumé

Dovolací soud se zabýval především otázkou tohoto, zdali se v dané kauze jednalo o bezprávnou výhrůžku, a tedy i otázkou intenzity výhrůžky, která již způsobuje neplatnost právního jednání. Argumentace NS navíc spočívala v tom, že hrozí-li někdo tím, co je oprávněn provést a čím je oprávněn hrozit za tím účelem, aby druhou stranu přiměl k určitému jednání, pak se nemůže jednat o bezprávnou výhrůžku, ale jde o tzv. oprávněný nátlak, u něhož ovšem nenastává neplatnost právního úkonu.

Hrozbu, tak aby naplňovala termín bezprávné výhrůžky, lze spatřovat pouze v tom, projeví-li se v poměrech jednajícího nezanedbatelným způsobem. Dovolací soud se domníval, že výhrůžka spočívající v tom, že pokud žalobkyně nepodepíše dohodu o ukončení pracovního poměru, tak dojde k výpovědi pro nadbytečnost a nebude uzavřena licenční smlouva na dohrání již nazkoušených představení, nebyla, vzhledem k tomu, že obě žalobkyně se měly v dohrávaných představeních vyskytovat, což již věděly, minimálně, dostatečná natolik, aby byla způsobilá vyvolat důvodnou obavu žalobkyň, bez níž by žalobkyně dohodu o rozvázání pracovního poměru neuzavřely.

Pro laiky a patrně i pro právní veřejnost překvapivě ukončení sporu, které posiluje pozici zaměstnavatele vůči zaměstnancům a nově definují pojem tzv. oprávněného nátlaku a bezprávné výhrůžky.

.....

Zdroj

Česká společnost pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení. Dostupné [zde](#) [cit. 2025-04-20].

Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu. Dostupné [zde](#)

Z historie odborů

Formování odborového hnutí v Rakousku (Předlitavsku)

Průmyslová revoluce, rozpad feudální společnosti a vytváření moderní občanské společnosti přinesly zásadní změny. Jednou z nejvýznamnějších bylo vytvoření nové společenské vrstvy, masové dělnické třídy. Součástí formování moderní společnosti se stala sociální otázka. Umělci popisovali negativní dopady změn, filozofové přicházeli s návrhy na reformy stávajících pořádků či přímo výzvami ke stavění nové společnosti.

Jedním z nástrojů k ochraně zájmů neprivilegovaných se staly odbory. Tato sdružení především manuálně pracujících měla ve svých prvotních programech návrhy k řešení nejpálčivějších každodenních problémů.

Jednalo se o otázky spojené s bezpečností práce, omezováním práce dětí, mladistvých a s délkou pracovní doby.

V Rakousku se po prosincové ústavě a prosazení liberálního režimu začalo odborové hnutí formovat na počátku 70. let. Na počátku stály dělnické spolky (např. Oul). V mezinárodním měřítku se symbolickým datem stal 1. květen 1886, kdy v Chicagu proběhla stávka zaměstnanců volající po osmihodinové pracovní době, při níž zahynulo sedm lidí a několik desítek jich bylo zraněno. První máj se poté stal globálně uznávaným svátkem práce. V Rakousku se poprvé slavil v roce 1890.